

YOLLARIN EN GÜZELİ*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

سَأَلْتَنِي عَنْ شَيْءٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي
مُدَّةُ أُمَّتِي مِنَ الرَّخَاءِ مِائَةٌ سَنَةٍ قِيلَ فَهَلْ لِي ذَلِكَ
مِنْ آيَةٍ قَالَ نَعَمْ الْخَسْفُ وَالرَّجْفُ وَإِرسَالُ
الشَّيَاطِينِ الْمُجَلَّبَةِ عَلَى النَّاسِ

(حم.ك. عن عبادة)

RE. 294/7 (*Seeltenî an şey'in mâ seelenî anhu ehadün min ümmetî, müddete ümmetî mine'r-rehâi mietü senetin. Kile: Fehel li-zâlike min àyeh? Kàle: Neam. El-hasefü, ve'r-recfü, ve irsâlü's- şeyâtîni'l-muhabbele ale'n-nâs*)
Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemà kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Muhterem cemaat!

Râmûzü'l-Ehàdis'ten Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin hadis-i şeriflerini okumağa devam ediyoruz. Hadislerin izahına geçmeden önce, evvelâ peygamberimiz Muhammed-i Mustafa SAS Efendimiz'in ruhu için, sonra cümle enbiyânın, evliyânın, asfiyânın, sâdât ve meşâyihimizin; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan hocamız Mehmed Zâhid Efendi'ye kadar güzerân eyleyen din büyüklerimizin; eserin müellifi Ahmed Ziyâeddîn-i Gümüşhânevî Hazretleri'nin ve eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar vâsıl olmasında emeği geçmiş olan râvîlerin ve ulemânın ruhları için; bir de uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin cümle geçmişlerinin ruhları için bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerif hediye edelim:

.....

a. Ümmet-i Muhammed'in Rahatlık Zamanı

Peygamber SAS Efendimiz'e ashabından bir zât-ı muhterem gelmiş, bir hususu sormuş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.325, no:22822; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV , s.465, no:8293; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.404, no:2555; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LV III, s.460; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V III, s.19, no:12585; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.267, no:31131.

سَأَلْتَنِي عَنْ شَيْءٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي
مُدَّةُ أُمَّتِي مِنَ الرَّخَاءِ مِائَةٌ سَنَةً قِيلَ فَهَلْ لِي ذَلِكَ
مِنْ آيَةٍ قَالَ نَعَمْ الْخَسْفُ وَالرَّجْفُ وَإِرْسَالُ
الشَّيَاطِينِ الْمُجَلَّبَةِ عَلَى النَّاسِ

(حم.ك. عن عبادة)

RE. 294/7 (*Seeltenî an şey'in mâ seelenî anhu ehadün min ümmetî*) “Bana öyle bir şey sordun ki, daha önce ümmetimden başka hiç bir kimse sormadı. Kimsenin sormadığı bir meseleyi sordun bana. (*Müddete ümmetî mine'r-rehà mietü senetin*) Benim ümmetimin rahatlık zamanı, yâni elemsiz kedersiz, hayırlı, hoş hal olduğu zaman yüz senedir.”

Bu söz, Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet edilmiş olan bir başka hadis-i şerifteki şu ifadeyle açıklık kazanıyor. O zaman Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, daha önce de okumuştuk hatırlarsınız:²

² İbn-i Hacer, *Tahlîsu'l-Hayr*, c.IV , s.204, no:2130; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.938, no:2509; Müslim, *Sahîh*, c.IV , s.1962, no:2533; Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.695, no:3859; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.378, no:3594; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV I, s.205, no:7222; Bezzâr, *Müsned*, c.V , s.180, no:1777; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.122, no:20174; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V II, s.126; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.4; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.52; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V , s.187; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.52; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

(خ.م.ت.حم.حب.ق.حل.خط.كر.عن ابن مسعود؛ ت.حم.حب.ك.طب.ش.عن عمران بن حصين؛ ت.عن عمر؛ حم.حب.طب.ش.طح.حل.عن نعمان بن بشير؛ ك.طب.ش.وعبد بن حميد عن جعدة بن هبيرة؛ طس.عن أبي هريرة)

(*Hayru'l-kurûni karnî*) “Çağların en hayırlısı benim çağımdır. Zamanların, çağların en hayırlısı benim zamanımdır.

(*Sümme'llezîne yelûnehüm*) Benim çağımda yaşayan insanlardan sonra, hemen onun arkasından gelenlerin zamanıdır. (*Sümme'llezîne yelûnehüm*) Sonra, onların arkasından gelenlerin zamanıdır.”

Tirmizî, *Sünen*, c.IV , s.500, no:2221; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV , s.426, no:19833; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV I, s.212, no:7229; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.535, no:5988; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XV III, s.212, no:526; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.404, no:32410; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV , s.549, no:2303; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.220, no:352; Hz. Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV , s.267, no:18374; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV , s.121, no:6727; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.27, no:1122; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.404, no:32413; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV , s.152, no:5673; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV , s.125; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.940, no:1036; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.211, no:4871; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.285, no:2187; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.404, no:32408; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.148, no:383; Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî*, c.II, s.47, no:726; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.180; Ca'de ibn-i Hübeyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V , s.335, no:5475; Ebû Hüreyre RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.245, no:1265; RE. 280/5

Peygamber Efendimiz'in zamanına *Asr-ı Saadet* denir. Saade zamanı, saadet asrı... Neden? Seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn olan, gelmişlerin, geleceklerin, geçmişlerin geleceklerine fendi o lan, insanların en üstünü olan, mahlûkatın Allah indinde en makbulü, en sevgilisi olan Peygamberimiz SAS Efendimiz'in hayatta olduğu ve insanları irşâd ettiği, lütf u keremiyle, sohbetiyle feyizyâb ettiği zaman. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sağ olduğu zaman.

Rasûlüllah'ın nasıl olduğunu soranlara verilen cevaplarda, onu vafeden rivayetlerde deniliyor ki:³

مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ هَابَةٍ وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ
نَاعِيْتُهُ لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ

(ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhû bedîheten hâbehû*) “Hiç görmemiş bir kimse, Rasûlüllah'ı birden bire görürse, Rasûlüllah'ın mânevî makamının ve görünümündeki heybetin tesirinden müthiş bir duygu içine düşer, titremeye başlardı. Rasûlüllah'ı ansızın göreni bir titreme alırdı. Rasûlüllah'ın heybetine tutulurdu.”

³ Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l- Gâbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.III, s.262; Ebü's- Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

Ama kendisi o kadar mütevâziydi ki, ashabına bazen hizmet ederdi. O heyecana kapılan, titreyen, heybetinin tesiri altında ezilen kimseye: “—Korkma! Ben hükümdar değilim, melik değilim; telaş edilecek, korkulacak bir şey yok.” derdi.

(*Ve men hàletahû ma’rifeten*) “Ama onu tanıyan, sohbetine gire çıka biraz bilgisiyle haşır neşir olan, (*ehabbehû*) ihtiyarı elinden gider, onu sever, ona aşık olurdu.

(*Ve yekülû nâitühû*) Onu vafeden ancak şu sözü söyleyebilirdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba’dehû mislehû*) ‘Ben ondan önce de, ondan sonra da onun gibisini asla görmedim. Ona benzer bir kimseye rastlayamadım dünyada, eşi yok, emsali yok!’ derdi.

Yâni, Rasûlüllah SAS Efendimiz insanların en güzeliydi. Kaşıyla, kirpiğiyle, pembe beyaz teniyle, yüzünün insicâmıyla, âzâsının tenâsübüyle, her şeyiyle hakîkaten fevkalâde güzeldi.

Mısır’ın kadınları Yusuf AS’ı görünce ne yaptılar? Nasıl ellerini kestiler yanlışlıkla! Elmanın kabuğunu soyacak yerde, ellerini kestiler.

Aziz’in karısını, dedikodu edip çekiştiriyorlardı.

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا
عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

(يوسف: ٢٠)

(*Kàle nisvetün fi'l-medîneti'mreetü'l-azîzi türâvidü fetâhâ an nefsihî kad şegafehâ hubben*) “Şehirdeki bazı kadınlar dediler ki: ‘Azizin karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istiyormuş; Yusuf’un sevdası onun kalbine işlemiş! (*Innâ lenerâhâ fî dalâlin mübîn.*) Biz onu gerçekten açık bir sapıklık içinde görüyoruz.’ dediler.” (Yusuf, 12/30)

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ
اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ
وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

(يوسف: ٣١)

(*Felemmâ semiat bi-mekrihinne erselet ileyhinne*) “Kadın, onların dedikodusunu duyunca, onlara davetçi gönderdi, çağırdı bütün şehrin kadınlarını; (*ve e’tedet lehünne müttekeen*) onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. (*Ve âtet külle vâhidetin minhünne sikkînen*) Ondan sonra (hepsine elma ikram etti), her birine bir bıçak verdi.” E ne yapacaklar? Bıçakla elmanın kabuğunu soyacaklar, yiyecekler.

(*Vekâleti’hruc aleyhinne*) Kadınlar meyveleri soyarken, Yusuf AS’a dedi ki:

“—Şunların yanına çıkıver bakalım!”

Yusuf AS kapıdan, onların bulunduğu salonun içine giriverince, güneş girdi sanki içeriye, ay doğdu. (*Felemmâ raeynehû ekbernehû*) “Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar, (ve *katta’ne eydiyehünne*) şaşkınlıklarından (elma yerine) ellerini kestiler, (ve *kulne*) ve dediler ki: (*Hâşe li’llâ hi mâ hâzâ beşeren*) ‘Hâşâ Rabbimiz, bu bir insan değil! (*İn hâzâ illâ melekün kerîm*) Bu ancak asil bir melektir.’ dediler.” (Yusuf, 12/31) İnsanlıktan üstün gördüler yâni Yusuf AS’ı.

Rasûlüllah SAS Efendimiz de o derecede güzeldi, daha güzeldi SAS Efendimiz. İşte onun için, onun asrı, onun sağ olduğu asır en güzel asır...

Onun ashabından bir kimse seviyesine hiç bir velî kul çıkamıyor. Kitapların hepsinin ittifak ettiği husus: Ne kadar yüksek velî olursa olsun, ötekilerden bir tanesinin Rasûlüllah’ın bir nazarıyla ulaşmış olduğu o dereceye, çıkması mümkün değil.

Geçen hafta da zikredilmişti ki: ⁴

أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيِّهِمْ إِقْتَدَيْتُمْ إِهْتَدَيْتُمْ

(ق. والديلمى عن ابن عباس؛ عبد بن حميد عن ابن عمر)

(*Ashàbî ke’n-nücûm*) “Benim ashabım yıldızlar gibidir. (*Biyyihim iktedeytüm, ihdeteytüm*) Hangisine uyarsanız hak yo lu bulursunuz.” Ve hepsi de makbul Allah indinde.

⁴ İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.II, s.137, no:594; Câbir RA’dan.

Keşfü’l-Hafâ, c.1, s.147, no:381; *Hulâsatü’l-Bedri’l-Münîr*, c.2, s.431, no: 2868.

“—Ben Ebû Hüreyre RA’a uydum.” Pekâlâ,
mübarek olsun!

“—Ben Ebû Mûse’l-Eş’arî RA’a uydum.”

Pekâlâ!

“—Ben İbn-i Abbas’a uydum.”

Kime uyarsan uy. Ashâb-ı Rasûlüllah’tan hangisine uyarsan Allah indinde makbul, garantisi var. Geçen hafta okumuştuk.

Evet, en hayırlı asır, asr-ı saadet. Ondan sonra? Onun ashabı o kadar şerefli kimseler idi ki — *rıdvânu’llahi aleyhim ecmaîn*— onları görmek bir şeref oldu. *Tâbiîn* denildi onlara... Bir zaman geldi, öyle kimseler aranır oldu.

“—Sen Rasûlüllah’ın ashabını görebildin mi?”

“—El-hamdü lillâh ben ashabından bazı kimselerle görüşmek şerefine erdim.” diye, insanlar onun ashabını görmekle övünür oldular; *tâbiîn* devri.

Ondan sonra,

“—Ben öyle bir kimseyim ki Rasûlüllah’ın ashabını görmüş kimseyi görmüşüm.” diye insanlar övünür oldu; *tebe-i tâbiîn* devri.

Yâni, Peygamber Efendimiz’in zaman-ı saadeti, ondan sonraki nesil, ondan sonraki nesil. Üç nesil en hayırlısı...

“—Yüz sene rahat olacak!” buyuruyor bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz.

Ondan sonra?

“—Ondan sonra (*el-hasf*), yâni yere batmak, yerin dibine batmak, göçmek, yere göçmek; ondan sonra, (*ve'r-recf*) zelzele, sarsıntı... Demek ki, çeşitli felaketler olacak. İslâm cemiyetimusibetlere, fitnelere maruz kalacak.” diye Peygamber ASS Efendimiz ifade buyurmuş.

Sonra? (*Ve irsâlü's-şeyâtîni'l-muhallibe*) “Ve sapık, bozuk şeytanların Ümmet-i Muhammed’e gönderilmesi, onlara musallat kılınması.”

Yâni, bu şeyleri niye sıralamış ASS Efendimiz? Soran kimse diyor ki kendisine:

“—Bunun bir alâmeti var mı? Yâni bu yüz sene geçtikten sonra, başa gelecek şeylerin alâmeti var mı?” Onun üzerine diyor:

“—İşte bu yere batma, zelzeleler, şeytanların insanlara musallat kılınması, gönderilmesi hadisesi.” diyor.

Bunu hadiseler böyle isbat etmiş.

Bize düşen nedir, bu hadis-i şeriften çıkacak ders nedir? Peygamber Efendimiz’in zamanının en hayırlı asır olduğu, o zamanın insanlarına tâbî olmanın en büyük şeref olduğu. Onun için, biz ehl-i sünnet ve'l-cemaat mensubları Peygamber SAS Efendimiz’in sünnet-i seniyyesi yolundan gitmeyi kendimize şî ar edinmişiz. Peygamber SAS Efendimiz’in sünneti yolunda gitmek, en hayırlı, en şerefli, en doğru yolda gitmektir.

Onun için, dersimizin başındaki Arapça sözlerin mânâsı da bu.

Biz o dersi hocalarımızdan naklen aldık, size naklen söylüyoruz:⁵

اعْلَمُوا أَيُّهَا الإِخْوَانِ إِنَّ أَفْضَلَ الْكِتَابِ كِتَابُ
اللَّهِ وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ
بِدْعَةٍ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ

(*l'lemû eyyühe'l-ihvân*) “Ey kardeşler biliniz ki:
(*Enne efda le 'l- kitâbi kitâbu'llâh*) Kitapların
en şerefli si Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kitabı
olan Kur'an-ı Kerim'dir.”

⁵ Muhtelif lafızlarla:

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.310, no:14373; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.80, no:206; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.186, no:10; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.214, no:5591; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.550, no:1786; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.III, s.189; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.377; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LI, s.228; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Buhârî, *Sahih*, c.V, s.2262, no:5747; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.18, no:46; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.184, no:353; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.48, no:367; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.97, no:8521; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.438, no:2076; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.159, no:20198; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,

V, s.200, no:4786; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.263, no:1325; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.323, no:916; Hatîb-i Bağdâdî, *Takyîdü'l-İlm*, c.I, s.55, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.415, no:790; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.336, no:962, 963 ve c.XV, s.1368, no:43589; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.222, no:587.

(*Ve efdale'l-hedyi*) “Yolların en güzeli de, (*hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem*) Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz'in yoludur.” diyoruz, ashâb-ı kirâmın yoludur diyoruz. (*Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ*) “Dinde aslı esası olmayan, sonradan çıkartılmış şeyler, işlerin en kötüleridir.”

Peygamber Efendimiz ne tavsiye etmişse onu yaparız:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

(الحشر: ٧)

(*Ve mâ âtâkümü'r-rasûlü fehuzûhü ve mâ nehâküm anhu fe'ntehû*) “Peygamber SAS size ne verdiyse, onu alın; size ne yasakladıysa, ondan da sakının!” (Haşr, 59/7)

Bu ayet-i kerimenin emri gereğince, neyi emretmişse yap arız; neden bizi men eylemiş ise, ondan kendimizi çekeriz. Ashabını severiz. Ashabı arasındaki ictihad farklarından dolayı bir tarafı tutup, öbür tarafa sövüp saymak akıllıca bir iş değildir. Peygamber Efendimiz'i darıltır insan, Allah korusun...

O iki kimse birbirleriyle münakaşa etmiştir ama, birisi bir sebepten o işi hayırlı görmüştür, onun için. Ötekisi de öteki sebepten, başka bir şeye dayanarak, öteki şeyi hayırlı görmüştür. Aralarındaki fikir ihtilafı ictihad farkından dolayıdır. İkisinin de niyeti iyidir, halistir. İctihad farkından dolayı aralarında ihtilaf olmuştur.

İctihad farkından dolayı olunca, müctehid isabet ederse iki misli ecir alır; hata ederse bir misli ecir alır. Ecirsiz kalmaz. Çünkü iyi niyetle, Allah'ın rızasını bulmak için bir şey yapıyor. Onlar birbirleriyle münâzaa halinde oldukları halde bile ecir alırlar da, sen onlardan birisinin tarafını tutup da, ötekisine yan baktığın zaman felakete uğrarsın.

Onun için ashâb-ı kirâmın zamanında yaşamamışsın, o fitnelere karışmamışsın, aralarındaki savaflara girmemişsin. Allah seni zaman bakımından onlardan bin üç yüz, bin dört yüz sene sonra yaşatmış. O ihtilaflardan uzak bir zamanda doğmuşsun. Ne mutlu sana ki, o ihtilafların içinde bir taraf olarak gidip de tehlikeye düşmemişsin. Şimdi ne diye dilini bulaştırırsın? Allah senin elini bulaştırmaktan seni korumuş; şimdi ne dilini bulaştırırsın?

Efendim, filanca adam kötüdür, aleyhine söyle... Falanca adam kötüdür, aleyhine söyle... E senin aleyhinde konuştuğun kimse Rasûlüllah'ın sahabisi, ashabından bir kimse. Onun için biz karışmayız, aralarındaki meseleler ictihad farklarıdır. Hepsine hürmet ederiz, hepsini severiz, hepsini sayarız. Bize düşen bu...

Tarih de, bu hadis-i şerifin doğruluğunu göstermiştir. Hakikaten, Ümmet-i Muhammed bir müddet huzur görmüştür. Ondan sonra, tarih kitaplarının yazdığı gibi, nice felâketler geçirmiştir.

Bu felâketleri de böyle dile dolayıp, uzun boylu yazıyorlar. Yazmağa lüzum yok. Hatta kimisi, askerlik arkadaşımıyş gibi bahsediyor Peygamber Efendimiz'in ashabından:

“—Ebû Ubeyde şöyle yaptı da, bilmem kim böyle yaptı.” diye. Askerde beraber miydin? Senden yaşça küçük müydü?

“*Radıya'llàhu anh*” [Allah ondan razı olsun!] diyeceksin.

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ

(التوبة: ١٠٠)

(*Radıya'llàhu anhüm ve radù anh*) [Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır.] (Tevbe, 9/100) diye Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin methettiği kimseler. “*Radıya'llàhu anh*” [Allah ondan razı olsun!] diyeceksin; hürmetini, sevgini, saygını göstereceksin.

Allah'ın sevdiği kullara kızarak, insan bir adım ilerleyemez. Allah'ın velilerine düşmanlık ederek, insanın bir adım ilerlemesi mümkün değildir. Onun için elinizi açın, elimizi açalım, dua edelim, diyelim ki:

“—Allah'ın sevdiği bir kula karşı Allah bizim içimizde bir kırgınlık hâsıl etmesin... Veyahut, onun kırgınlığına bizi mâruz kılmasın...” Çünkü, Allah'ın velisiyle çatışan kimseye Allah harp ilan eder, harp açar. Hiç felâh bulması mümkün değildir.

Allah'ın has kullarının, veli kullarının kalbini de kırmamağa çalışmak lâzım!

“—Efendim ölmüş gitmiş. Kalbinin kırılması bahis konusu değil...”

Yok! Hele bir aleyhinde konuş, bak neler gelir.

Bir hadise anlattılar da, başına neler gelir deyince, hatırıma geldi. Uzun anlatmayacağım çünkü okuyacağımız hadis-i şerifler çok. Olmuş hadise... Biri bir müftünün aleyhinde laf getirmiş benim Ankara’da tanıdığım kimseye.

“—Bu müftü çok kötüdür.” demiş. O da:

“—Vah vah! Din adamı böyle mi olur? Keşke öyle yapmasaydı.

Teessüf ederim, tüh!” filan diye birtakım sözler söylemiş.

Kendisi çok muhterem bir kimse... Adını söylesem tanıyacağınız bir kimse. [M. Asım Köksal]

“—Geceleyin abdest aldım, namazlarımı kıldım, yatağa yattım, uyudum, rüyamda Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri’ni gördüm.” diyor, kendisi anlatıyor bana bu hadiseyi.

“—Hacı Bayram-ı Velî’yi görünce sevindim. Tam böyle kitapların yazdığı gibi, güneşten yanık bir yüzü var; şöyle sıhhatli bir yüz, kırmızı, yanık bir yüz... Sakalları var. Sağlam bir vücudu var. Kollarını sıvamış, abdest alacak gibi. Paçalarını da şöyle kıvrımış, takunya giyinmiş.” Rüya bu ya, öyle görmüş. “Ama tam kitapların Hacı Bayram-ı Velî hakkında yazdığı gibi, kitapların tariflerine uygun gördüğüm şahıs. Ben sevindim Hacı Bayram’ı gördüm diye, fakat o böyle bana biraz kızgın baktı.”

Müftünün adını söylemiş;

“—O müftü evliyâullahtandır, veliyyullahtır, Allah’ın velisidir!” diye bir bağırılmış rüyada, bu rüyayı gören şahsa.

“—O kadar yüksek sesle bağırdı ki, ben o rüyanın dehşetinden, o anda uykudan uyandım, gözlerimi açtım geceleyin yatakta... Yataktayım, gözlerimi açtım ama kulaklarımda hâlâ sesi çınıyor. Hâlâ o bağırmanın sesi çın çın ötüyor kulaklarımda.” diyor.

Sonradan, o müftünün komşusuyla karşılaşmış bir zaman sonra. O komşusuna sormuş:

“—Bu adam nasıldır?” diye.

“—Geceleri namazla vakit geçiren, gündüzleri oruç tutup ibadetle meşgul olan, komşularıyla çok iyi geçinen, melek gibi bir insandır.” demiş.

Demek ki, ilk adam iftira etti, yanlış söyledi. Sonraki komşusu, tabii yakın komşusu olduğu için, doğru söylemiş oluyor. Rüya da zaten onu öyle takviye ediyor.

“—Şimdi ben bu sefer anladım, müftü efendi iyi bir kimseymiş; ‘Ama, neden Hacı Bayram müdafaa etti?’ diye onu merak etmeğe başladım. Sonradan öğrendim ki, meğer Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri’nin tarikatındanmış müftü efendi... Bayrâmiye tarikatına mensupmuş.”

Pir efendi müridine laf söylettirmiyor. Yâni, 20. Asır’daki bir insana sohbetinde, dedikodusunda kendi müridine laf söylettirmiyor Hacı Bayram-ı Velî... Rüyasına girip azarlıyor aleyhte konuşan kimseyi.

E haydi bakalım, Allah'ın sevdiği bir kulun aleyhinde, sahabenin aleyhinde konuş!

b. Yahudi ve Hristiyanların Kitapları Değiştirmeleri

İkinci hadis-i şerif:⁶

سَأَلْتُ الْيَهُودَ عَنْ مُوسَى، فَأَكْثَرُوا فِيهِ وَزَادُوا وَ
نَقَصُوا حَتَّى كَفَرُوا وَسَأَلْتُ النَّصَارَى عَنْ عِيسَى
فَأَكْثَرُوا فِيهِ وَزَادُوا وَنَقَصُوا حَتَّى كَفَرُوا وَإِنَّهُ
سَيَفْشُوا عَنِّي أَحَادِيثُ فَمَا أَتَاكُمْ مِنْ حَدِيثِي
فَاقْرَؤُوا كِتَابَ اللَّهِ وَاعْتَبِرُوهُ فَمَا وَافَقَ كِتَابَ اللَّهِ
فَأَنَا قُلْتُهُ وَمَا لَمْ يُوَافِقْ كِتَابَ اللَّهِ فَلَمْ أَقُلَّهُ

(طب. عن ابن عمر)

RE. 294/8 (*Seeleti'l-yehûdü an mûsâ, feekserû fîhi ve zâdû ve nakasû hattâ keferû; ve seeleti'n-nasârâ an îsâ, feekserû fîhi ve zâdû ve nakasû, hattâ keferû; ve innehû seyefşû annî ehâdîsü, femâ etâküm min hadîsî fakraû kitâba'llâhi va'tebirûhu, femâ vâfeka kitâba'llâhi feene kultühû, ve mâ lem yuvâfik kitâba'llâhi, felem ekulhu*)

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.316, no:13224; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.88, no:220; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.88, no:220; *Câmiü'l- Ehâdîs*, c.XIII, s.221, no:12979.

İbn-i Ömer RA'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz bakın ne buyuruyor:

“—Yahudiler Mûsâ AS'a çok sorular sordular hayatındayken. ‘Yâ Mûsâ bu nasıl, şu nasıl?’ diye çeşit çeşit sorular sordular.”

Halbuki, peygamberlere olur olmaz soru sormak doğru değil. Çünkü sorarsın, cevap verir; zoruna gider, yapamazsın. Hüküm ağırlaşır. Ne söylerse dinleyeceksin ama, kendin sorup da —çanak tutmak derler ya hani— böyle kendini zora sokacak, güç durumda bırakacak şeylere yol açmayacaksın.

(*Feekserû*) “Çok şeyler sordular, bu soru sorma hususunda ileri gittiler.” Sonra tabii cevaplarını aldılar. Peygamberler Allah-uTeâlâ Hazretleri'nin elçileri... Ne sorulursa cevap verirler.

Peygamber ASS Efendimiz, Mi'rac'ında Mekke-i Mükerrime'den Kuds-ü Şerif'e gitti. Müşrikler dediler ki: Doğruysa, söyle bakalım Mescid-i Aksâ'nın kaç tane kapısı var? Kapının üstündeki nakışlar nasıldır?

“—Gözümün önüne getirildi de öyle cevap verdim” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Dikkat mi eder? Mübarek bir yolculuğa çıkmış.

Geçen gün bir kitapta okumuştum:

“—Biz aklımızın, dikkatimizin yüzde birini kullanmıyoruz.” diyor.

Edison isimli ampulleri bulan Amerikalı var ya, o Amerikalı kendi maiyetindeki adamlara sormuş. Fabrikanın yolu üzerinde bir kiraz ağacı varmış, hepsine sormuş. Yüz kişiden bir kişi cevaplamış:

“—Evet yol üstünde bir ağaç var, kiraz ağacı.” diye.

Ötekiler dikkat etmemişler. O kadar fabrikaya girerken, çıkarken yanından geçtikleri ağacın farkında değiller.

Dikkat etmezse insan görmez. Yâni, bakar ama, dikkat etmezse aklına nakşolmaz, görmez.

Peygamber Efendimiz’e sordular, Peygamber Efendimiz’in gözünün önüne Mescid-i Aksâ getirildi de cevapları öyle verdi müşriklere şurası şöyledir, burası böyledir diye.

Tabii Mûsâ AS’a sorular sormuşlar, cevapsız kalır mı? Allah’ın hak elçisi, rasûlü cevabını verdi. Ama çok sordular, o da cevap verdi. Sonra ne yaptılar? Aynen muhafaza edemediler. Zihinlerinde, kulaklarında aynen tutmadılar. (*Zâdû, ve nakasû*) “Ya ilave ettiler söylediği cevaba, söylemediği şeyi eklediler ; veyahut da eksik söylediler.”

Bu hususta çeşitli ayet-i kerimeler var, onların böyle sö zle rini tağyîr ve tebdil ettiklerine, eksik, fazla söylediklerine dair Kur’an- ı Kerim’de ayet-i kerimeler var. (*Hattâ keferû*) Kâfir oldular sonunda, yâni bu şeyi yapmalarından dolayı.

Aynı şeyi hristiyanlar da yaptı. (*Seeleti’n-nasârâ an îsâ*) “İsâ AS’a da, onlar pek çok sorular sordular. (*Feeekserü fîhi*) Yâni, soruları çok çok sordular, bir sürü soru. Sonra, (*ve zâdû ve nakasû*) onun cevabına ya kendileri laflar

ilave ettiler veyahut cevabı tam muhafaza edemediler, eksik bıraktılar; (*hattâ keferû*) onlar da kâfir oldular.” Peygamberlerin sözü tebdil edilir mi, tağyir edilir mi? Kâfir oldular, sapıttılar.

Meselâ, yahudiler hakkında ayet-i kerimede buyruluyor ki:

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ

(النساء: ٤٦)

(*Mine'l-lezîne hâdû*) “Yahudilerden öyle kimseler vardır ki, (*yuharrifune'l-kelime an mevâdihî*) kendilerine nazil olmuş olan ayetlerin, Tevrat ayetlerinin kelimelerinin yerlerini değiştirirler. Onu oraya onu oraya naklederler, tağyîr ederler mânâyı.” (Nisâ, 4/46)

Meselâ, burada ref'a ismini değiştirmişlerdir, âdem, uzun adam diye isim koymuşlardır. Tevrat'ta Peygamber Efendimiz'in vasfı var. Şöyle bir peygamber gelecek, (*ref'aten mine'l-kavmi*) orta boylu olacak diye. İsmi değiştirdiler, uzun boylu yaptılar. Ne den ? Rasûlüllah geldiği zaman, onun olduğu anlaşılmasın diye. Tahrif tabii, yalan. Böyle bir değiştirme yaptılar.

Recm ayeti indi onlara, zina edenlerin taşlanmasına dair. Onlar cezalandırılır, had vurulur, sopa vurulur diye değiştirdiler. Buna benzer değiştirmeler yaptılar. Allah'ın ahkâmını tam kabul etmeyip de, tebdil ve tağyîr ettiler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'in bir başka ayet-i kerimesinde de buyuruyor ki:

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

(البقرة: ٧٩)

(Feveylün) “Veyl olsun, yazıklar olsun –veya cehennemim ve yl deresine müstahak olsunlar, yuvarlansınlar– (li’l-lezîne yektübûne’l-kitâbe bi-eydîhim) kitabı kendi elleriyle yazıp da, (sümme yekûlûne hâzâ min indi’llah) sonra, bu Allah tarafından gönderilmiş diyen kimselere!” (Bakara, 2/79)

Yâni ne demek? Kendi akıllarının uydurdukları, kendi ellerinin yazdıkları kitapları, sözleri Allah’ın sözüymüş gibi, “Bunlar Allah tarafından indirildi.” diye söylediler. E onlara büyük azap olacak. Demek ki, onların böyle şeyleri var.

Peki, bu eskileri neden anlattı Rasûlüllah Efendimiz, “Yahudiler böyle yaptılar, hristiyanlar böyle yaptılar, değiştirdiler.” diye? Hakikaten değiştirdiler. Hakikaten bugün İncillerde, Tevratlarda çok farklılıklar var.

İsa AS’a, Allah’ın elçisine, Allah’ın oğlu dediler. Hiç öyle şey olur mu?

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ

(المؤمنون: ٩١)

(Me’ttehaza’llàhu min veledin) [Allah evlât edinmemiştir] (Mü’minûn: 23/91) Allah-u Teâlâ hiç evlat edinir mi, edindi mi?

İsâ AS'a Allah-u Teâlâ Hazretleri soruyor:

يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
وَأُمَّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ

(المائدة: ١١٦)

(Yâ îse'bne meryeme e ente kulte li'n-nâsi'ttehezûnî ve ümmiye ilâheyni min dûni'llâh?)
“Beni ve anamı tanrı edinin!” diye bunlara sen mi söyledin yâ İsâ?” (Mâide, 5/116) diye sorduğu zaman; İsâ AS gayet edeble, tevazu ile Mevlâsına diyor ki:

قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي
بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي
وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

(المائدة: ١١٦)

(Kâle sübhâneke mâ yekûnü lî en ekûle mâ leyse lî bi-hakkın) “Yâ Rabbi! Seni tesbih ve tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hiç ben senin bana söylediğinden başka bir şey söyler miyim kullarına? (In küntü kultühû fekad alimtehû) Eğer söylemiş olsaydım, muhakkak o senin ma'lûm-u âlî'n olurdu. Asla böyle bir şey söylemedim. (Ta'lemu mâ fî nefsi ve lâ a'lemü mâ fî nefsik) Sen benim içimdekini bilirsin, halbuki ben senin zâtında olanı bilmem. (İnneke ente allâmü'l-guyûb.) Gaybı, gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca sensin!” (Mâide, 5/116) diye cevap veriyor.

Kendisine tapınmasını İsa AS söylemedi, tapıyorlar. Demek ki yoldan çıktıkları gayet aşikâr.

c. Hadisleri Tedkik Edin!

Şimdi bunların sonunda Peygamber Efendimiz diyor ki:

(*Ve innehû seyefşû annî ehâdîsü*) “Benden birçok hadis-i şerifler yayılacak.” Yâni, diyecekler ki: “Rasûlüllah şöyle söyledi, şöyle söyledi...” Halkın arasında böyle bazı kimseler, bozguncu kimseler söz yayacaklar. Bunların bir kısmı hakikaten Rasûlüllah Efendimiz’in söylediği sözlerdir, bir kısmı da bozguncuların uydurmalarıdır. Kalpleri bozuk kimselerin şeyleri olabilir.

Terazi nedir, ölçü nedir? Ne yapacağız şimdi bu durumda? Peygamber SAS Efendimiz ona ölçü veriyor bize:

(*Femâ etâküm min hadîsî*) “Benim sözlerimden diye size bir şey geldi mi, (*fakraù kitâba’llâh*) Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Kur’an-ı Kerim’ini okuyun; (*va’tebirûhu*) onun üzerinde ibretli ibretli düşünün, mânâsını derin derin düşünün! (*Femâ vâfeka kitâba’llâhi, feene kultühû*) Eğer o size nakledilen söz Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Kur’an-ı Kerim’ine uygun ise, demek ki onu size ben söylemişim, demek ki o benim hadis-i şerifimmiş. (*Ve mâ lem yuvâfik kitâba’llâhi, felem ekulhü*) Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kitabına, Kur’an-ı Kerim’e muhalif ise, muvafakat etmiyorsa, uygun düşmüyorsa, ben onu söylememişimdir; (*felâ takbelûhu*) onu kabul etmeyin!”

O halde Kur'an-ı Kerim nedir? Kur'an-ı Kerim bizim terazimizdir, ölçümümüzdür, her şeyimizdir. Kur'an-ı Kerim'in bir tek harfi, bir tek kelimesi tebdil ve tağyir olmamıştır.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

(الحجر: ٩)

(*Innâ nahnü nezzelne'z-zikra ve innâ lehü lehâfizûn*) [Kur'an'ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.] (Hicr, 15/9) va'd-i ilâhisiyle mahfûz tutulmuştur. Her türlü tebdilden, tağyirden mahfuz olarak, değiştirilmeden bize kadar gelmiştir. Dünyanın her yerinde, müslümanların elindeki Kur'an-ı Kerim aynıdır.

Kur'an-ı Kerim ile ölçeceğiz. Hadis denilen şeylerin uygun olanlarını, Rasûlüllah'ın söylediği hadis-i şerifler olarak kabul edeceğiz. Uygun olmayanları, demek ki başkaları tarafından uydurulmuş.

Buna dair bir rivâyet de var burada. Hâris ibni'l-A'ver isimli zât, Rh.A, bir kere mescide uğramış, bakmış ki orada insanlar oturmuşlar, Peygamber SAS Efendimiz'in hadisleri üzerinde ileri geri konuşuyorlar. Doğru yanlış, bilir bilmez tarzda konuşuyorlar. Ciddi konuşmuyorlar. Bunun üzerine gitmiş Hazret-i Ali Efendimiz'in huzuruna girmiş ve bu durumu anlatmış.

“—Mescidde birtakım insanlar gördüm, cahil cahil Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hadisleri üzerinde ileri geri konuşuyorlar, yalan yanlış.” deyince, Hazret-i Ali Efendimiz diyor ki:

“–Böyle mi yapıyorlar hakikaten?”

“–Evet, böyle yapıyorlar.”

Onun üzerine diyor ki:

“–Ben Rasûlüllah SAS Efendimiz’den işittim ki:⁷

أَلَا إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةً فَقُلْتُ فَمَا الْمَخْرَجُ مِنْهَا

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى

(ت. عن علي)

(*Elâ innehâ setekûnü fitnetün*) “İleride fitneler olacak, fitne çıkacak, müslümanlar arasında karışıklıklar olacak. (*Fekultü: Feme’l-muhricü minhâ yâ rasûla’llâh*) veyahut (*mahracü minhâ yâ rasûla’llâh*) ‘Bundan kurtuluş nasıldır, nasıl kurtuluruz bu fitnelerden?’ diye sorduk Rasûlüllah’a. Dedi ki: (*Kitâba’llâhi teâlâ*) ‘Allah’ın kitabına sarılarak.’”

Hocamız şerhte bunu şöyle açıklamış:⁸

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.172, no:2906; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.526, no:3331; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.71, no:836; Mizzî, *Tezhîbü’l-Kemâl*, c.XXXIV , s.485, no:7761; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.4, no:886; Dâra Kutnî, *İlel*, c.III, s.137, no:322; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XV I, s.317; Hazret-i Ali RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.84, no:160; Ebû Nuaym, c.V , s.253; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.348, no:997; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.V I, s.21, no:4616.

⁸ *Levâmiu’l-Ukûl*, c.III, s.333.

أَيُّ التَّمَسُّكِ وَالْإِعْتِصَامِ بِكِتَابِهِ تَعَالَى سَبَبٌ
قَوِيٌّ وَخَلَاصٌ دَائِمٌ، وَنَجَاةٌ عَظِيمٌ

(Eyyü't-temessükü ve'l-i'tisâmi bi-kitâbihî teâlâ, sebebün kavîyyün, ve halâsün dâimün, ve necâtün azîmün) Yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kitabına sımsıkı sarılmak, sağlam, daimî bir kurtuluş ipine tutunmaktır, halâstır, necâttır." demiş.

O halde, Kur'an-ı Kerim'in kadr ü kıymetini bilelim! Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı temessük edelim!

Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini de bu titizlik ile ashâb-ı kirâm, tâbiîn, ulemây-ı dîn-i mübîn gayet güzel, Kur'an-ı Kerim'e tatbik ederek ölçüp biçip, bize kadar el-hamdü lillah hıfz ederek getirmişlerdir. Sahih hadis kitapları meydana getirmişlerdir.

Her hadis-i şerif öyle titiz olarak bize kadar gelmiştir ki... Peygamber SAS Efendimiz böyle buyurdu ya, ona ait olmayan söz söylenmemiş olsun diye, her sözün kimden işitildiğini kaydetmişlerdir. Böylece o şahısların hepsini incelemişlerdir.

“—Şu adam iyidir. Şu adam elli yaşına kadar iyidir, elli yaşından sonra hafızasında bir bozukluk olmuştur. Şu adamın hafızası sağlamdır. Şu adam meşhur bir kimsedir. Şu hadis-i şerifin içinde adı bilinmeyen bir kimse var, rivayetinde bir eksiklik var.” diye her hadisi hadis alimleri, ulemamız —Allah cümlesinden râzı olsun— gayet güzel incelemişlerdir, koca

koca ciltlerle kitaplar yazmışlardır.” El-hamdü lillâh, bize sadece o kitapları okuyup, ona göre hareket etmek kalıyor.

Bu devirde bir de şu var: Şimdi bunu duydular ya, Rasûlüllah Efendimiz böyle buyurmuş... Sen bir hadis-i şerif söylüyorsun;

“—Ya mevzû ize, ya uydurma hadisse?” diyor.

Yâni bu sefer, hiç bir hadis-i şerifi kabul etmez bir edâ takınılıyor. Bu da çok tehlikeli bir şey... Böyle şey olur mu? Ulemamızın kitaplarında inceleyerek, hakkında tetkikler yaparak, sahih, sağlam senedle gelmiş, getirmiş oldukları hadis-i şerifi dahi kabul etmeme gibi bir şaşkınlık içine girenler de var bu devirde.

Allah-u Teâlâ Hazretleri ifrattan, tefritten, yanılmadan, şaşırmadan insanları hıfz eylesin... İnsan edebi kaybederse Allah da tevfiğini çeker ondan. Edepsize tevfiğini refik etmez. O zaman o burnunun doğrultusunda ona buna çatarak, onu bunu kırarak gider gider, sonunda perişan olur. Halbuki, edeble giden kullara Allah-u Teâlâ Hazretleri hak yolu o kadar güzel gösteriyor ki...

Ümmî bir alim var. Abdü'l-Azîz ed-Debbağ; şeyh kendisi...

Talebesi okumuş, bilgili bir kimse. Diyor ki:

“—Üstâdım! Şöyle bir söz naklediliyor. Bu hadis-i şerif midir?” Dinliyor;

“—Hayır, bu hadis-i şerif değil. Peygamber SAS Efendimiz'in sözü değildir bu. Bu kibâr-ı kelâmdır.” diyor.

Hakikaten kitapları karıştırıyorum, araştırıyorum, dediği gibi çıkıyor. Ondan sonra bir başka söz naklediyorum kendisine:

“—Bu hadis-i şerif midir?”

“—Evet, bu hadis-i şeriftir.” diye cevap veriyor.

Hakikaten kitapları karıştırıyorum, gerçekten hadis-i şerif olarak sahih hadis diye kitaplar yazıyor.

“—Peki nasıl anlıyorsun üstadım?” diye sorunca diyor ki: “—Sen Rasûlüllah SAS Efendimiz’in hadis-i şerifini okurken ağzından öyle bir nur çıkıyor ki, o nurdan onun hadis-i şerif olduğunu ben gayet kolay anlıyorum. Ötekini okuduğun zaman o nur çıkmıyor.” diyor.

Yâni, edebe riâyet eden kula Allah böyle de gösteriyor. Edepsiz olduysa, tabii her şeyden mahrum kalıyor.

d. Alimlere Soru Sorun!

Ebü'l-Cuhayfe RA’dan rivâyet edilmiş, Peygamber ASS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁹

سَائِلُوا الْعُلَمَاءَ وَخَالِطُوا الْحُكَمَاءَ وَجَالِسُوا
الْكُبَرَاءَ

(طب.ش. عن أبي جحيفة)

⁹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.125, no:324 ve s.133, no:354; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.234, no:25589 ve c.V II, s.144, no:34835; Ebû Cuhayfe RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.I, s.334, no:519; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.11, no:24661; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.42, no:1059; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.29, no:11356.

RE. 295/1 (*Sâilü'l-ulemâe ve hâilü'l-hukemâe ve câlisü'l- küberâ'.*)

(*Sâili'l-ulemâ'*) “Alim kimselere soru sorun, cevap alın!” Yâni, dininizi öğrenmek için meseleleri sorun, cevabını dinleyin, alın! Onlara hürmet gösterin!

Burada ulemâ deyince eserin müellifi Gümüşhaneli Hocamız Rh.A diyor ki: (*Ulemâ el-âmilîn*) “İlmiyle amel eden alimler.”

İlmiyle amel etmiyorsa, zaten o cahil adam. Neden cahil? İlmiyle amel etmemenin başına getireceği felâketten haberi olmayan insan alim olur mu? İlmiyle amel etmedi mi insan, ahirette çok büyük zararlara uğrayacak. En büyük azaba uğrayacak olan şahıslardan birisi ilminin kendisine fayda vermemiş olduğu âlim olacak. Allah böyle bilgidен cümlemizi hıfz eylesin...

Alim insan, kendisini kurtarmasını bilen insan demektir. Yâni, ne yapar yapar, Allah'ın rızasını kazanır, cenneti hak edecek şekilde yaşar. Cehennemi hak edecek şekilde yaşamışsa, istediği kadar bilgisi olsun, cahildir. O tarafını bilmiyor. Yâni, işin o noktasını bilmediği için cahil. Onun için ulemâ-i âmilîn diyor, “İlmiyle amel eden alimlerle oturun!” diyor.

İlmiyle amel etmeyen insan lafazandır, laklakacıdır, hiç kıymeti yok. Sözünün tesiri de olmaz. Hatta bu hususta çeşitli şeyler rivâyet ederler... Hoca efendinin birisine hasta bir çocuğu getirmişler,

“—Buna okuyuverir misin?” demişler.

“—Nedir hastalığı?” diye sormuş. Demişler:

“—Efendim buna bir hal oldu, bal yiyor, baldan başka hiç bir şey yemiyor. Ekmek ye, yemez. Patates ye, yemez. Peynir ye, yemez. Süt iç, içmez. Hiç bir şey... Sadece bal. Varsa yoksa bal. Vücudu başka bir şey yemediği için çöktü, bak zayıfladı, bir çöp haline geldi, buna dua edin.”

Demiş ki:

“—Bunu götürün, şu kadar zaman sonra getirin.”

“—Aman efendim, ölecek, bak ayakta duramıyor, bacakları titriyor...”

Demiş:

“—O kadar zaman sonra getirin, şimdi okumam!”

Hakikaten aradan bir zaman geçtikten sonra, bir hafta mı geçmiş, on gün mü geçmiş, getirmişler. Bir okumuş ve çocuğa dönmüş, demiş ki:

“—Evladım, bal yemeden de oluyor. Bal yeme!” demiş.

Çocuk eve gitmiş,

“—Anne bana ekmek getir, peynir getir, şunu getir bunu getir...”

Çocuk başlamış çeşit çeşit şeyleri yemeğe. Anlamışlar ki ho ca efendinin duası bereketiyle iş düzeldi. Gelmişler, demişler ki:

“—Efendim, Allah râzı olsun. Çocuğumuz düzeldi. Ama bir şeyi merak ediyoruz. Niye daha önce getirdiğimiz zaman onu deyivermedin de, o kadar vakit geçirdin?”

Diyor ki:

“—Evlâdım, ben de bu çocuk gibi bal yemeği çok severdim. Şimdi kendim bal yeyip dururken, ona bal yeme demeyi edebe uygun görmedim!” diyor. “Kendim bal yiyeceğim, ona bal yeme diyeceğim... Böyle şey olmaz! Bir hafta kendim de bal yemedim, sabrettim sevdiğim halde... Ondan sonra söyledim, sözüm tesir etti.”

İşte ilmiyle amel etti mi bir insan, şu fıkradan anlaşıldığı tarzda söz tesir eder.

Bir de Abdülkâdir-i Geylânî Hazretleri ile oğlunun böyle bir hikâyesi vardır:

Minbere çıkmış oğlu, çeşitli inciler, cevherler saçmış, herkes horul horul uyumuş. Dinlememiş kimse...

“—Allah Allah! Ben bu kadar güzel sözler sarf ediyorum da, söylüyorum da niye tesir etmiyor halka?” diye düşünmüş.

Ertesi hafta babası bu sefer çıkıp, daha “Geçen hafta bir mazeret vardı da ondan konuşmadım.” derken, feryâd figân, yaka yırtmaklar, Allah demekler, ayılanlar, bayılanlar... Feyizden cemaat uçuyor. Allah Allah... Şaşırılmış:

“—Nasıl oluyor, ben o kadar güzel sözler söylüyorum, tesir etmiyor; daha bu konuya girmedi, geçen hafta geledim diye mazeretini beyan ederken milletin bu hali neden?”

İşte hal. Hal oldu mu insanda, yâni ilmiyle amel oldu mu, söz tesir eder derler.

İlmiyle amel kimselere mesele sorulur, sorulmalı. Hem ilmiyle amel oldu mu insan ilmi de daha iyi bilir. Tatbik etmeyen insan bilmez. Nazarî konuşan insan, sözünün bir yerinde tatbik etmemesinden dolayı hata da eder. Onun için, ilmiyle amel olması gerektiği muhakkak.

Başka ne demiş Hocamız o konuda, biraz daha bakalım! Güzel tavsiyeleri vardı:

“—İlmiyle amel olursa ve bir de üzerinde büyük alimlerin beyan etmiş oldukları sıfatlar bulunursa, o alimlere ittibâ edilir, onların meclislerine devam edilir, onlara hürmet göstermek gerekir ve onlardan faydalanılır.” diye izah etmiş.

(*Ve hâtilu'l-hukemâe*) “Hakîm kimseler ile de arkadaş olun, dostluk edin, onlarla samimiyet kurun.” Peygamber Efendimiz, bir de hikmet sahibi, hakîm kimselere teşvik ediyor bizi.

Hakîm demek, her şeyi yerli yerinde, hikmet ile, ölçü ile yapan kimse demek. Yâni, aklını kullanan kimse demek oluyor. Onun için, filozof mânâsına da kullanırlar. “Eski devirde bir hakîm varmış, şuraya gitmiş buraya gelmiş...” Yâni, filozof mânâsına kullanırlar. Aklını kullanıyor, akıllı uslu, düşünce taşına iş yapan kimse.

Tabii böyle dine bağlı, dindar bir kimse, aklını da kullanırsa, reyinde isabetli olursa, sözünde isabetli olursa; o zaman, onunla arkadaşlık eden insan, ondan ahlâkını güzelleştirmek hususunda istifade eder. Peygamber Efendimiz SAS, onun için, onlarla sırdaş olmak, arkadaş olmak hususunu tavsiye ediyor.

Hâtil demek, yâni böyle sıkı fıkı olmak mânâsına.

Meselâ parmakların arasını abdest alırken böyle sıvazlamağa hilalle mek derler. Arasına giriyor yâni. Sonra dişlerin arasındaki yiyecek kırıntılarını çıkarmayı da, o fiil ile ifade ederler, dişleri hilallemek derler. Yâni hâlil dediği, “Onların arasına girin, hakîm kimselerle sırdaş olun, onlarla samimiyet kurun!” mânâsına.

Hakîmin zıddı cahil kimsedir. Yâni, beyinsiz, sefih kimsedir. Öyle kimseler de insana fayda yerine zarar getirirler. Öyle bir cahil kimseyle insan ahbaplık ederse, o ona iyilik yapmak istese bile, kaş yaparken göz çıkartır. Onun için, cahilden kaçmak lâzım!

Tasavvuf kitaplarında da yazar ki:

“—Mürîd gâfil insanlardan kaçmalı! Çünkü gaflet sirayet eder, kalpten kalbe aksedermiş. Hatta gâfil insanlardan değil, vazifesini yapmayan dervîşten bile kaçınmalı!” diye yazar kitaplar.

(*Ve câlisü'l-küberâ*) “Ve büyük insanlarla oturun!”

Büyük insan demek, ya yaşça büyüklüktür. Gençlerin hayırlısı, yaşlı kimselerle oturandır. İhtiyarların şerlisi, gençlerle oturandır. Neden? Genç, yaşlı kimseyle oturduğu zaman, onun hayat tecrübesinden istifade eder. Kendi delikanlılığının taşkınlığını , o zât-ı muhteremin yaşlılık tecrübesinden aldığı şeyle tanzim etmesi, frenlemesi mümkün olur.

Ama yaşlı kimse gençlerin arasına girerse, demek ki kafası yok. O yaşta onların arasında ne işi var, demek ki yaşının gerektirdiği olgunluğa erişememiş, gençlere uymuş. Halbuki, “*Kırkından sonra uslanmayanı teneşir paklar.*” diye bir söz de vardır. Onun düzelmesi gerekirdi.

Ötekisi mâzur, genç, delikanlı... Yerinde durmuyor, bağlasan durmaz; eğriye gider, doğruya gider filan... Ama yaşlının artık uslanma zamanı gelmiştir. Çünkü yaşı kemale ermiş, dünyayı tanımıştır. O bakımdan, yaşlıların şerlisi gençlerle düşüp kalkan, sohbet edendir. Gençlerin hayırlısı da, ihtiyarlarla sohbet yapandır. Bu mânâyâ olabilir. Yaşlı, tecrübeli kimselerin tecrübesinden istifade etmek için onların sohbetlerine gitmek lâzım, hatıralarını dinlemek lâzım, hatırlarını hoş etmek lâzım, meclislerinde bulunmak lâzım.

Akıl bakımından, mevkî bakımından, ilim, irfân bakımından yükseklik de olabilir, mânevî büyüklük de olabilir. O da daha önceki sözlere bağlı bir husus oluyor. Onlarla konuşmak insanı ahirete sevk ettiği için, ahirete rağbet ettirdiği için Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş oluyor.

e. İlim Öğrenmek İçin Koşuşun!

Câbir ibn-i Abdullah el-Ensârî RA'dan rivâyet edildiğine göre bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁰

¹⁰ Hatîb-i Bağdâdî, *Şeref-i Ashâbü'l-Hadis*, c.I, s.206, no:166; Ebû Ca'fer Muhammed ibn-i Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.272, no:28788; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.206, no:12943.

سَارِعُوا فِي طَلْبِ الْعِلْمِ فَالْحَدِيثُ مِنْ صَادِقٍ خَيْرٌ
مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ

(الرافعى فى تاريخه عن جابر)

RE. 295/2 (*Sâriù fî talebi'l-ilmî, fe'l-hadîsü min sâdikin hayrun mine'd-dünyâ ve mâ aleyhâ min zehebin ve fiddah*)

(*Sâriù*) “Koşun, süratle gidin; yâni yarış edercesine süratle koşun; (*fî talebi'l-ilmî*) ilim talebinde koşun. İlmî elde etmek için, öğrenmek için, bilgiyi kazanmak için koşuşun!”

Neden? Neden ilme teşvik ettiğini de devamında izah ediyor: (*Fe'l-hadîsü min sâdikin*) “Sâdık, sözü özü doğru insandan bir söz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ aleyhâ min zehebin ve fiddah*) dünyadan ve dünyanın üzerinde altın gümüş ne varsa, hepsind en daha hayırlıdır.” Yâni, sıdk u sadâkat sahibi insanın bir sözü, dünyadan ve dünyanın üzerindeki her şeyden daha hayırlıdır.

Demek ki, bu hadis-i şerife göre, hepimiz ilim öğrenmeğe koşacağız. Buradaki ilimden maksat, şüphesiz insanın ahiret saadetini kurtarmağa yarayacak hayırlı bilgidir. Meselâ, 1965 senesinde Brezilya'yla Almanya arasında maç yapıldığı zaman, o maçıdaki on bir kişi kimlerdi... Bunu bilmek ilim değil. Yâni, ne olacak? Onu bilsen ne olur, bilmesen ne olur? Buna benzer şeyler değil de, hayırlı olan şey.

Kim böyle hayırlı ilmî elde ederse... Çünkü bu ilim bir alettir aslında. Bizâtihi ilmin kendisi hüner değildir. Yâni, ilmî böyle hüner olarak toplayan insan çok yanlış yapar. İlim, Allah-u Te àlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmak için bir alettir. Bilecek ki insan, bilgisine uygun hareket edecek, Allah'ın sevgisini, rızasını kazanacak.

İstediği kadar ilim öğrensin, Allah'ın rızasını kazanamadıktan sonra, o kitapların hepsi onun başında paralansın! Kıymeti yok. Eşeğin sırtına da kitapları yüklesen, bir sürü kitap yükü altında yürür gider uzun kulaklı hayvan. Kıymeti yok... Yâni, onun sırtında kitap taşıması, o kadar bilgileri taşıması bir şey ifade etmez. Yahudileri ona benzetiyor Cuma Suresi'nde Allah-u Te àlâ Hazretleri:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ
الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا

(الجمعة:هـ)

(Meselü'llezîne hummilü't-tevrâte sümmem lem yahmilûhâ kemeseli'l-himâri yahmilü esfârâ)
[Kendilerine Tevrat öğretildiği halde onunla amel etmeyenlerin durumu, sırtına kitap yüklenmiş merkebin durumu gibidir.] (Cuma, 62/5) buyruluyor. Yâni, “Merkep de taşır kitabı, onun gibi olmayın!” diyor.

Onun için, ilim sırf toplamak için öğrenilmez. İlim birvasıttır, onunla ahireti kazanmak için öğrenilir ilim. Her öğrendiğin ilim ile, “Ben Allah'ın rızasını nasıl kazanırım?” diye düşüneceksin ve Allah'ın rızasını kazanmak için tatbik edeceksin ilmi. Yoksa, çok sözün bizâtihi, kendiliğinden, çok bildi diye insana bir şey kazandırması yoktur. Yâni, kıyamet gününde insanın ilmini ölçüp de;

“—Tamam, bu doçent; o halde buna cennette şu mevkii verelim! Profesör; binâen aleyh, şu mevkii verelim! Allâme-i cihan; şu mevkii verelim!” demeyecekler.

Ya ne diyecekler?

“—Acaba bu, ilmiyle ne kadar amel işledi, ne kadar hayırlı iş yaptı, ne kadar Allah’ın rızasına uygun hareketler yaptı?” diyecekler.

Onun için, ilmi şunun için öğrenmek lâzım, şunun için öğrenmemek lâzım diye kitaplar yazmış. Niçin öğrenilmez, niçin öğrenilir?

Bu hususta Gümüşhaneli Hocamız, şerhte şöyle buyuruyor:¹¹

(*Talebehû bi-niyyetin sâdıkaten sâlihaten hâlisaten li- vechi’llâh*) “Sâdık bir niyetle ilim öğrenecek insan; sâlih bir niyetle, hâlis bir niyetle, sadece Allah’ın rızasını kazanmak için ilim öğrenecek.”

(*Lâ yürîdü bihî câhen*) “O ilimle mevki elde etmek için öğrenmeyecek.”

¹¹ Gümüşhânevî, *Levâmiu’l-Ukûl*, c.III, s.334.

“—Ben bunu öğreneyim de, beni müftü yaparlar, diyanet işleri başkanı yaparlar...” filan gibi meselâ farz edelim. Bir mevkî talebi için öğrenmeyecek, o yola onun için girmeyecek. Ama o yola girdi de, yakasından tutup ille seni şu mevkiye getiriyoruz derlerse o ayrı. Kendisi, “Bu ilmi öğreneyim de mevkî sahibi olurum!” diye girerse, sakat bir niyetle girmiş olur.

(*Ve lâ rif’ate*) “Halk bana rağbet eder de herkesin alkışladığı kimse olurum.” Bu da olmadı.

(*Ve lâ tahsîlen li’l-hutâm*) “Dünya metânını, nimetlerini elde etmeğe bir vesile olur. Öğreneyim de epeyce para kazanırım, mal mülk sahibi olurum.” Olmadı!

(*Ve lâ li-yümâriye bihi’s-süfehâ*) “İnsanlarla münakaşa ederim, galip gelirim. Girerim münazaralara, hepsini yenerim, ne akıllı adam derler.” Böyle bir niyetle ilim öğrenilmez.

(*Ve lâ yücâdilü bihi’l-fukahâ*) “Fakih kimselerle cidâl etmek için ilim öğrenilmez.”

(*Ve lâ en yasrife ileyhi vücûhü’n-nâs*) [İnsanların teveccühünü elde etmek için ilim öğrenilmez.]

Bizim Fakülteye birisi gelmişti, bir çocuk; biz de mülâkat yapıyoruz.

“—Niye İlâhiyat Fakültesi’ni seçtin?” diye sordum. Diyor ki: “—Bizim orada hocalar var, burada ilim öğreneceğim, onlarla mücadele edeceğim.”

Adam kızgınlıkla gelmiş yâni bizim fakülteye. Yanlış!

“—Ben ilmi öğreneceğim, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını kazanacağım, cenneti elde edeceğim. İlim cenneti kazanma vasıtasıdır.” demesi lâzım!

Öyle demezse, (*Ve illâ lâ sevâbe lehû fîhi*) “Bu sayılan şeylerin hepsi ona bir sevap kazandırmaz. (*Bel hüve aleyhi vebâlün*) Böyle bir ilim onun için vebaldir.”

Bununla ilgili pek çok ayet-i kerime ve hadis-i şerif vardır.

f. Semâ Kapılarının Açıldığı An

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

سَاعَتَانِ تَفْتَحُ فِيهِمَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَقَلَّ مَا تُرَدُّ عَلَى
دَاعِ دَعْوَتِهِ: لِحُضُورِ الصَّلَاةِ وَالصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(طب. عن سهل بن سعد)

RE. 295/3 (*Sâatâni*) Buradaki saatten maksat altmış dakika değil, zaman demek. “İki zaman vardır ki, (*tüftehu fîhimâ ebvâbü's-semâ'*) semânın kapıları o saatlerde açılır.”

¹² İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.70, no:153; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V , s.5, no:1720, 1764; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.230, no:661; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V I, s.140, no:5774, 5847; Abdü'r-Rezzak, *Musanef*, c.I, s.495, no:1910; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.V I, s.30, no:29242; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.411, no:1796; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V I, s.343; Taberânî, *Dua*, c.I, s.167, no:489; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn bi-İsbahan*, c.IV , s.142, no:587; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.334, no:3505; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Semânın kapıları birçok hadis-i şerifte geçiyor. Demek ki, bu semâ böyle bomboş değil. Dua hemen böyle göğe yükselip, dergâh-ı izzete ulaşmıyor. Kapıları var, tutanları var, melekler var. Her duayı yukarıya bırakmayan muhafızlar var.

Semaların muhafızları var. Birçok hadis-i şeriflerden bunu sarih olarak öğreniyoruz. Her semanın müvekkel bir meleği olduğunu ve yukarıya Allah'ın müsaade etmediği şeyleri geçirmediğini hadis-i şeriflerden biliyoruz.

“—İki saat vardır, iki zaman vardır ki, bu zamanlarda semanın kapıları açılır; (*kalle mâ türeddü alâ dâin da'vetühû*) bu zamanlarda dua edenin duası çok nadir olarak reddedilir.” Hep kabul olur demek yâni. “İki zaman vardır ki, bu zamanlarda dualar hep kabul olunur, çok nadir olarak reddedilir.”

Neden reddedilir? Adabına riâyet etmemiştir, duada bir kusur vardır, istediği şeye muvafık değildir de ondan. Ama kabul olunur. Şimdi o halde bize Peygamberimiz neyi bildirecek biraz sonra? Duanın makbul olduğu iki zamanı bildirecek. Bakalım neymiş o zamanlar?

Birisi, (*Inde hudûru's-salâh*) “Namaza hazır olunduğu zaman.”

Namaza hazır olunduğu zaman demek, muhtemelen beş vakit namazı kılma zamanı. Onun için, madem duaların kabul olunduğu zamanmış, camiye biraz erken gelmek akıllı insanın kârıdır. Ezan okunmadan camiye gel, hem ezan okunmadan evvel, hem ezan biter bitmez namazlara geçil-

meden evvel dua et. Kapının açık olduğu zaman, duanın dergâh-ı izzete ulaştırılacağı zaman duanın kabul olacağı zaman.

O halde, camiye biraz erken gelelim! Zaten başka hadis-i şeriflerde de camiye erkence gelmenin sevabı zikredilmiştir. Ezan okunmadan geliriz, biraz tesbih çekeriz, Allah deriz, dua ederiz, ezan okunur, ezanı müezzine beraber tekrar ederiz, ezan dualarını okuruz. Ezan bittikten sonra elimizi açarız, ezandan sonraki duayı okuruz.

Ondan sonra, daha sünnete geçilmezden önce elimizi açar isteriz. Çoluğumuz çocuğumuz hakkında, kendimiz hakkında, rızkımız hakkında, hastalığımız hakkında, derdimiz hakkında Allah'tan talep ederiz. Bak göreceksin nasıl kabul olacak. Sünneti kıldığımız zaman da, daha farza kadar vakit var. Farza kadar da yine dua ile meşgul oluruz. Birisi bu.

“Ya beş vakit namazdır” diyor hocamız Rh.A, “veyahut, umûmî, namaza hâzır olduğu her zamandır.” diyor. Bu daha güzel! Tabii beş vakit namazın dışında da, insanın nafile namaz kılacakları zaman, daha namaza durmadan önce, semanın kapıları açılıyorsa; o da güzel. Ama ihtiyatı elden bırakmayalım. Beş vakit namazı camide kılmağa, erken gelmeğe ve o vakitleri dua ile değerlendirmeye çalışalım! Bunu yapabiliriz. Çünkü ikinciye biraz zor yapacağız.

İkinciye okuyalım şimdi: (*Ve inde's-saffi fî sebili'llâh*) “Kâfirin karşısında İslâm ordusu saf bağladığı zaman.” O zaman da semanın kapıları açılır. Ama o harp. O her zaman olmaz. Ona yürek lâzım. Sana ya nasib olur, ya nasib olmaz.

Çok duygulandırdı beni Kıbrıs hadisesi olduğu zaman... Tabii biliyorsunuz üniversitelileri yedek subay yapıyorlar idi, şimdi biraz hüküm değişti. O zaman, yedek subay arkadaşlardan birisi Kıbrıs'a çekmiş kurayı. Yâni, onun birliği Kıbrıs'a Yunanlılarla çarpışmaya gidecek. Evliymiş çocukcağız, yavrusu da varmış. Mektup yazıyor ailesine, diyor ki:

“—Birçok kimsenin heves edip de elde edemediği bir nimete mazhar olmuş olarak gidiyorum.” diyor mektubunda.

Şehid olmuş. Allah şefaatine nâil etsin...

Bu ikinci... (*İnde's-saffi fî sebili'llâh*) Allah yolunda aske rlerin saf bağladığı zaman... O kolay olan bir şey değil. Harp temennî de edilmez. Harp olsun da ben ön safa geçeyim, bu ecri alayım da denmez. Ama beş vakit namaz, işte buyur camiler, işte müezzinler... O her zaman olur.

Bir başka hadis-i şerif daha var, bu konuyla ilgili. Burada değil ama açıklamasında müellif merhum [Ahmed Ziyâeddin Gümüshânevî] Rh.A kaydetmiş. Ben de onu size okuyayım.

Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde buyurmuş ki:¹³

¹³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V III, s.169, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.III, s.360, no:6252; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.238, no:17253; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.158, no:3334, 3383; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.316, no:10878.

تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَيُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي
أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ عِنْدَ التِّقَاءِ الصُّفُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَ عِنْدَ نَزُولِ الْغَيْثِ وَعِنْدَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ وَعِنْدَ
رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ

(طب.ق. عن أبي أمامة)

(*Tüftehu ebvâbü's-semâi ve yüstecâbü'd-duâü fî erbaati mevâtine*) “Dört yerde semanın kapıları açılır ve dualar makbul olur, müstecâb olur.” Şimdi dört şey sayacağız:

(*İnde'ltikâi's-sufûfi fî sebîli'llâh*) “Allah yolunda cihada gitmiş ordunun, düşman ordusunun karşısına geçip de saf saf durdukları, saf bağladıkları ve savaşa girdikleri zaman dualar makbul.” O gazi o esnada istediği duayı etsin, duası makbul.

Eskiden mâlûm, harpler kılıçla olurdu, okla olurdu, iki ordu saf bağlardı. Bir saf hücum ederdi, arkasında bir başka saf var. Denizin dalgaları gibi yâni, sahile gelişleri gibi. Öyle usul-ü harb ederlerdi. Şimdi harb usûlü çok değişti. Yâni, mücadeleye girdiğin zaman, silahların patladığı zaman dualar makbul. Onun için askerlik çok kıymetli bir meslek. Allah asker kardeşlerimize... İmanla tabii. İman olduğu zaman...

İmansız oldu mu, hiç bir şeyi yok. Yâni, imansız insanlar kadar zavallı insanlar yok. Ne kadar ağlasalar, ne kadar teessüf edilse, ne kadar diz

dövseler, ne kadar acınsa yeridir imansızların. Bütün nimetler, bütün devletler imanlıya. Uyur, sevap kazanır, süt içer, sevap kazanır, yaşar sevap kazanır, ölür sevap kazanır... İmanlının sırtını yere getirmek mümkün değil.

Allah iman-ı kâminden cümlemizi ayırmasın... İşte imanlı bir asker nöbet tutar sevap kazanır. Savaşır sevap kazanır. Ölür, şehid olur, Allah'ın büyük nimetine mazhar olur. Allah indinde, Allah tarafından rızıklandırılır, ikrâma mazhar olur yâni. Bulunmaz bir nimet. O kadar memnun olurmuş ki, "Keşke te krar dünyaya gönderilsem de bir daha şehid olsam, bir daha şehid olsam." dermiş, tekrar tekrar şehid olmayı istermiş. O kadar güzel bir şey.

İşte her zaman da söylüyorum, insanın arzusu ne kadar yüksek olursa o kadar iyi olurmuş diye de söylüyorum. Şimdi ümmetin fesada uğradığı zamanda Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılan kimseye yüz şehid sevabı var. Yüz... Bir tane değil, yüz şehid sevabı var. Onun için, Peygamber Efendimiz'in yolunu öğrenelim, sünnet-i seniyyesini öğrenelim. Bir şehid olmak insanı cennete sokuyor, yüz şehid sevabı var. Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılalım!

Birincisi bu.

وَعِنْدَ نَزُولِ الْغَيْثِ

(*Ve inde nüzûli'l-gays*) “Yağmurun yağdığı zaman.” Yağmurun yağdığı zaman dua makbuldür. Allah’ın hikmeti. Yağmur Allah’ın rahmeti olduğundan biz rahmet demişiz. Bizim köylerde anamız rahmetli hep öyle derdi:

“—Rahmet yağıyor, üstüne paltonu al.”

Yâni yağmur yağıyor demez, rahmet derlerdi. Ne güzel kelimeler kullanırlarmış. Kızar;

“—*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh!*” der ecdadımız.

Kötü söz söylemez. Tesbih çekiyor yâni. Biraz sıkıştırırsın, “*Lâ ilâhe illa’llah, muhammedün rasûlü’llah.*” der. Ne kadar güzel şeylere alıştırmışlar kendilerini.

İkincisi, yağmur yağdığı zaman.

وَعِنْدَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ

(*Ve inde ikâmeti’s-salâh*) “Namazın kılınacağı zaman.” Burada ikâmeti’s-salâh dedi. Yâni, namaz kameti getiriliyor filan, tam o sırada. Yukarıdaki hadis-i şerifte, (*inde hudûri’s-salâh*) “namaza hazır olduğu zaman” demişti. O vakitte.

وَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ

Ve dördüncüsü: (*Inde rü’yeti’l-ka’beh*) “Kâbe-i Müşerrefe’nin görüldüğü zaman. Kâbe’nin görüldüğü zaman da dua makbuldür.” Şimdi bunun iki ihtimali var. Bir: “Kâbe-i Müşerrefe’yi insanın hacca gidip de ilk defa gördüğü zaman, gözünün ilk takıldığı zaman yaptığı dua makbuldür.” derler.

Onun için, hacı yeni hacca gitti, Beytullah'a girdi, Bâbü's-Selâm'dan aldılar onu, dolaştırırlar böyle. Başı önde yürür bakmayayım diye. Baksa görecek ama oradan dolaştırır, yo lunca, yöntemince gelir, ondan sonra hadi bak dediği zaman gözünün önünde dopdolu, böyle gelin gibi Kâbe-i Müşerrefe... Siyah örtü, ama üstü böyle nakışlı, ayet-i kerimelerle yazılı... Yüreği erir insanın. Yâni, baktığı zaman hayran kalmamak mümkün değildir Kâbe-i Müşerrefe'ye... İnsanın içi, böyle damla damla erir baktığı zaman. İşte o zaman dua makbuldür.

“Bir ihtimal daha var” diyor şârihimiz, yâni müellifimiz [Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî] Rh.A; “Kâbe'ye her baktığı zaman duası kabul olur.”

Zaten Kâbe'ye bakmak, biliyorsunuz, başlı başına sevaptır. İnsan gözünü Kâbe'ye dikti, diz çöktü, oturdu orada. Sabahtan akşama ona baktı, sevaptır. Yâni, Kâbe'ye bizzat öyle bakıvermek bile sevaptır. “Her bakışta da muhtemeldir.” diyor. Öyleyse, oh yaşadık. Yâni, insanlar baksın baksın, dua etsin...

Haccı küçümsemeyelim! Hac çok büyük bir ibadettir. Yâni bir insan hacceder de geri dönerken, “Acaba Allah beni affetti mi?” diye düşünürse, o zaman ilk günahı işlemiş olurmuş. Allah bütün günahları affediyor.

Hac, defter-i a'mâlinin kirlerini silip bembeyaz edici bir ibadettir, usulüyle yapılırsa... Kavga

etmeyecek, cidal etmeyecek. Usulü var, haccın da âdâbı var. Adabına uymazsa, olmaz tabii. Kimisi turist gelir, turist gider. Çünkü maksadı haccetmek değil ki, oradan şu kadar mal alayım, bu kadar şey alayım, şurayı göreyim, burayı göreyim... E sen keşke başka yere gitseydin.

Burası ibadet yeri... Öğünme yeri değil, kavga yeri değil, gürültü yeri değil. Mescid-i Nebevî'de kavga eder... Olur mu? Rasûlüllah SAS Efendimiz'in huzuru kavga yeri mi? İnsan utanır. Büyük bir kimsenin huzurunda, başkasıyla fısır fısır konuşmağa bile utanır.

Usulüyle yapılırsa, hac insanın günahlarının affına sebep olur.

Demek ki, dört yerde dua makbul:

Birisi: Cihad için çarpışan askerlerin saflarını bağladıkları zaman, iki saf, düşman ordusuyla müslüman ordusunun safları karşılaştıkları zaman.

İkincisi: Yağmur yağdığı zaman... Yağmur yağarken de dua edebiliriz. Hatırımıza yerleştirelim!

Üçüncüsü: Namaz ikâme olunduğu zaman, namaz kılınacağı zaman. Bunu da yapabiliriz.

Dördüncüsü: Kâbe'yi gördüğümüz zaman. O da hacılara mahsus bir nimet... Zaten onu hatırlatırlar:

“—Aman Kâbe'ye gittiğin zaman bizi duadan unutma! İlk gördüğün zaman şu duayı yap!” diye öğretiyorlar.

g. Cihadın Fazîleti

Bir hadis-i şerif daha okuyalım. Galiba epeyce sözü uzattık, vakit geçti:¹⁴

سَاعَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ خَمْسِينَ حَجَّةً

(الديلمى عن ابن عمر)

RE. 295/4 (*Sâatün fî sebîli'llâh ,hayrun min hamsîne hacceten*) “Allah yolunda cihad yapmak için, kâfirlerle çarpışmak için, Allah’ın dinini yaymak, müslümanlığı hıfz etmek, müslümanları korumak maksadıyla bir müddet yapılan bir cihad...” Bir saat, burada altmış dakika demek değil gene. O zaman altmış dakika ölçüsü yoktu. Zaman demek. Bir zaman bölümü... “İnsanın bir miktar Allah yolunda cihad edivermesi, onun için elli haccetmekten daha hayırlıdır.”

Bu ne zaman olur? Cihad olduğu zaman, cihad imkânı olduğu zaman. Cihad imkânı varken, insan hacca gideceğine cihad edecek. O zaman, elli hac sevabına bedel oluyor.

İşte bu Allah yolunda cihad, çok önemli bir husustur müslümanlar! Allah yolunda cihadı insan unuttu mu, Allah unutan kimselerin boyunlarına zilleti takar, horluğu, aşağılığı takar. Allah yolunda cihad, dinimizin en mühim emirlerinden biridir. Bizim hasımlarımız, Ermeni’si, Yahudi’si, Rum’u, Avrupalısı, Amerikalısı bizim dinimizin en çok cihadından korkar. Ödleri patlar yâni.

¹⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.334, no:3504; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.188; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.327, no:3457; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.538, no:10691; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.207, no:12946.

Onun için, Hindistan'da bozuk bir mezhep çıkarmışlar, her şey hoş. Şunu yap, bunu yap bir şey değil... Cihad yok! Cihad doğru değildir diyorlar. Çünkü İngilizler hakim orada... İngilizlerle cihad etmesin diye, bir bozuk mezhep çıkartmışlar, yaymışlar “Efendim cihada lüzum yok.” diyorlar. Uyumak istiyorlar yâni. Uyuşturmak istiyorlar müslümanları.

Bizim de bu devirde, en az bildiğimiz farzlardan birisi cihaddır. Yâni, namaz kılmayı biliyoruz, az çok öğreniyoruz. Hacca gitme yi biliyoruz. Zekâtı da zamanı gelince hatırlıyoruz, hatırlatıyorlar, veriyoruz. Hac tamam, zekât tamam, namaz tamam, kelime-i şehâdet zaten kolay. E Ramazan'da da hep tutuyoruz el-hamdü lillâh, o da tamam... Ama cihad farzını bilmiyoruz. Cihad çok önemli bir farz ve çok sevaplı bir farz.

Cihadın çok çeşitleri var. Cihadın bir çeşidi, düşmanlarla çarpışmak... İşte Kore'de çarpıştık, İşte Kıbrıs'ta çarpıştık... İşte çeşitli yerlerde, tarih boyunca olduğu gibi, cumhuriyet devresinde de çeşitli savaşlar yaptık.

Çıkıyor. Çünkü sen istediğin kadar iyi ol, düşmanların rahat durmuyor. Bak sen kuzu kuzu duruyorsun, efendi efendi duruyorsun, geliyor senin elçini öldürüyor. Neden?

“—Siz bizim babalarımızı kestiniz...”

Biz sizin babalarınızı filan kesmedik. Sizin babalarınız bizi kesmek istedi de, Allah bize yardım etti.

Sizin babalarınız yedi asır bizimle beraber yaşadılar. Mallarına dokunmadık, ırzlarına dokunmadık, başımızın tâcı ettik, hükümette vazife verdik, paşa yaptık, hariciye vekili yaptık, sıhhiye vekili yaptık, hoş tuttuk, hiç bir şeyinize dokunmadık. Ondan sonra, siz bizim gırtlığımızıza sarılınca, biz de gırtlığımızdan elinizi çekin diye birazcık uğraştık.

Ne yapalım? Adam hâlâ orada burada öldürüyor. Tabii tahrik ediyor. Yunanlılar tahrik ediyor, bize kızgınlığından para veriyorlar filan... Bir şeydir gidiyor.

Yâni cihad olmasın... Güzel, cihad olmasın ama, kaldır insanların aklından, fikrinden düşmanlığı, cihad olmasın. Ben razıyım tamam, hiç cihad olmasın... Cümle alem gül bahçesi gibi olsun, ben de gül gül geçineyim insanlarla...

İyi, güzel ama, ben oturuyorum kenara bağdaş kurmuş kendi halimde, bir lokma, bir hırka; ona bile razıyım. Kimsenin memleketinde gözüm yok, her yerde sulh sükûn hakim olsun istiyorum. O gelip benim elçimi öldürüyor, o geliyor benim memleketimi elimden almağa çalışıyor; “Defol buradan, kalk git!” demeğe kalkışıyor. Mümkün değil cihadın kalkması...

Onun için, şairlerden birisi çok güzel söz söylemiş:

Hazır ol cenge eğer ister isen sulh-u salâh

Hakikaten sulh istiyorsan, cenge hazır olacaksın. Adam se nin pazunu görecek, silahını görecek, gücünü kuvvetini görecek, arandaki muhabbeti görecek.

“—Allah! Bunların birisi hepsi için ölür. Hiç birisi ölümden korkmaz. Muhabbetli bir topluluktur, bunlarla kavgaya gelmez.” diyecek.

İki gün önce anlattılar: Kore’de bir tepe varmış, alınmıyor bir türlü. Bizim yüzbaşılardan mı, üsteğmenlerden mi bir tanesi komutana demiş ki:

“—Komutanım bana müsaade et, benim şartlarımı kabul et, ben bu tepeyi alırım.”

Demiş:

“—Harpte şart mart mı olur? Ben senin komutanınım, ne dersem onu yapacaksın!”

“—O zaman almam, sen bilirsin. Benim şartlarımı kabul edersen olur.”

“—Pekiyi” demiş.

Geçmiş birliğin karşısına, demiş ki:

“—Arkadaşlar! Allah yolunda ölecek, ölmeyi göze almış arkadaş istiyorum. İçinizden kim benimle gelir?”

Yetmiş kişi çıkmış.

“—Bak işi gücü olan, ölmek istemeyen filân gelmesin. Biz ölüme gidiyoruz. Geri dönmeyeceğiz, ona göre...”

Bir kısmı ayrılmış, yirmi kişi kalmış. Yirmi kişiyle hücum etmişler, günlerce alınmayan tepeyi almışlar. Çarpışmışlar almışlar, bakmışlar aralarında bir Ali çavuş yok, geri dönmüşler, bakmışlar 19 kişi dönmüş, bir kişi yok. Hadi onu arayalım diye bir daha bir hücum, öbür taraflara doğru. Bakmışlar tepenin arkasında şehid olmuş mübarek Ali çavuş.

Onun için mümkün değil yâni insan güçlü olacak, kuvvetli olacak, asker olacak, şehidliği öğrenecek, cihadı gönlünde besleyecek, ama gene centilmen olacak, iyi niyetli olacak, kimseye zulmetmeyecek.

h. Nefisle Cihad

Sonra cihadın başka çeşitleri var. Hocamız her zaman söylerdi; eğer eskiden beri bu camiye gelen bir kimseyseniz, hatırlarsınız: Cihad-ı ekber var, insanın kendi nefsiyle cihad etmesi. Çünkü insanın kendi nefsinden, içeriden çok kötü arzular geliyor. Arkadaşının malını çaldırtan, içindeki o kötülük menşei olan nefsi... Arkadaşıyla kavga ettiren o nefis... Başkalarına hile, hud'a yaptıran o nefis... Çaldıran, çırpıtıran, zina ettiren, her şeyi yaptıran o nefis işte...

O nefisle uğraşmadığı zaman, insanlar ileriye gidemiyor. Paşa olur, vali olur, genel müdür olur, bakan olur ama, adam olamaz. Yâni, nefsiyle meşgul olmadığı zaman, nefsini terbiye etmediği zaman, adam olmak mümkün değil. İnsan kendi nefsini yenebilecek.

Avrupalılar ona vicdan diyorlar. Vicdan duygusu gelişmeliymiş de, vicdan duygusu gelişirse o zaman insan medeni insan olurmuş, iyi vatandaş olurmuş. Bizim dilimizde o, nefisle cihad etmektir. Hem biz Avrupalılardan daha iyi biliriz ruhi meseleleri, imanî meseleleri. Gelsinler öğretelim! Onlardan daha iyi biliriz.

İnsanın içinde nefis denilen bir şer membaı vardır, o nefsi terbiye edersen melek olur insan. Ölmez, asırlarca yaşar. Bak Yunus Emre'ye, yedi

asır önce yaşamış, bir rivayete göre çoban, bir rivayete göre çiftçi, bir rivayete göre oduncu bir ad am... Yed i asırdır yaşıyor. Sözleri aramızda dolaşıyor. Neden? Nefsini terbiye etmiş, güzel ahlâkı benimsemiş bir insan.

İnsan o terbiyeyi almazsa... Getirirsin bir fabrikanın başına. Amerika'da tahsil yapmıştır, direk gibi bir nefsi vardır böyle, kale gibi, taş gibi. Kravatlı, güzel, pantolonu ütülü, yüzü sinek kaydı tıraş olmuş filan... Dış görünüşü, her şeyi güzeldir. Ama kaprislidir adam. O kaprisi yüzünden o fabrikayı batırır, batırır çıkartır. Çeşitli zararlara uğratar, işçilere kötülük eder, rüşvet alır filan... Nefis var çünkü.

Ama nefis terbiyesi olmuşsa, nefsi eğitim görmüşse, nefsini yenmesini öğrenmişse, Allah korkusu varsa içinde; "Benim bugün dünyada yaptıklarım boşa gitmeyecek, yarın bunların hepsinden zerre zerre hesap vereceğim!" diye düşünürse insan, ister müfettiş olsun, ister müfettiş olmasın, ister kanun emretsin, ister emretmesin, iyi insan olmak zorundadır ve nefisine hakim olur. Kızılacak yerde kızmaz.

Hazret-i Ömer RA... O kadar asabi bir insan, nefisine çok kere böyle hakim olurmuş, Allah rızası için. Yâni, bu iman olmazsa, iman terbiyesi olmazsa bu nefis yola gelmez. Yola gelmeyince de çeşitli çekişmeler olur.

Şimdi ben siyasetin içine girmek istemiyorum ama, bakan olup da mahkemelere düşenleri de görüyoruz, mahkûm da oluyorlar suiistimallerden filan... Yâni, nefis terbiyesi

olmadığından oluyor. Nefisler terbiye olsa, o zaman zerre kadar kimsenin malına insan tecavüz etmez, tenezzül etmez, hak yememeğe çalışır. Birisi acı da söylese, doğru söyleyince, sen haklısın der. Onun için, bu nefis terbiyesi cihad-ı ekberdir.

Peygamber SAS Efendimiz'in askerlerinden, ashabından bir gurup Medine'ye gelmiş, onlara demiş ki:¹⁵

قَدِمْتُمْ خَيْرَ مَقْدَمٍ مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ
الْأَكْبَرِ مُجَاهِدَةُ الْعَبْدِ هَوَاهُ

(الدیلمی، خط. عن جابر)

RE. 334/5 (*Kadimtüm hayra makdemin*) “Hoş bir gelişle geldiniz, hoş geldiniz! (*Raca'tüm mine'l-cihâdi'l-asgari ile'l- cihâdi'l-ekber*) Küçük savaştan büyük savaşa geldiniz.” demiş. O düşmanlarla yaptıkları savaş daha küçük savaş. Buradaki savaş daha büyük savaş. O ne? (*Mücâhedetü'l-abdi hevâhü*) “Kişinin kendi nefsinin kötü arzularıyla uğraşması.”

¹⁵ Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.388, no:384; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.523, no: 7345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV , s.430, no:11260; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.425, no:1363;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XV , s.139, no:15164.

İnsan kendisinin içinde bu cihadı yapamazsa, kendisinin içindeki şeytanla, nefisle uğraşamazsa bunu polis tutamaz, onu müfettiş tutamaz, onu kanun koruyup men edemez. O yapacağı yerde yapar hilesini, hud'asını, gaddârlığını yapar bir yerde. Onun için herkesin içine polis koymak bin kişiye bir polis tayin etmekten daha iyidir. Herkesin içine polis koyacak sistem de işte nefis terbiyesi sistemidir, iman yoludur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, imanımızın kadr ü kıymetini bilenlerden eylesin... Hayırlı ilimler öğrenip sünnet-i seniyyeye temessük edenlerden eylesin... İlmiyle amel olanlardan eylesin... Nefsini terbiye edenlerden eylesin...

Güzel huyla, güzel ahlâk ile mütehallik olup kardeşçe, dostça, severek etrafındaki müslüman kardeşlerine muamele eden, tatlı ömür süren, dünyada ahirette mes'ud, bahtiyâr olan kimse le rd en eylesin...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

Mahmud Es'ad COŞAN

03. 05. 1981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
Kürsü